

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

**К.Г. Рогов, О.П. Гурченков, І.А. Воробйова,
Т.В. Селікова, Г.В. Єфімова**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо виконання дипломних робіт
на здобуття ступеня спеціаліста з фінансів

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв 2004

УДК 629. 12. (075)

Методичні вказівки щодо виконання дипломних робіт на здобуття ступеня спеціаліста з фінансів / Г.К. Рогов, О.П. Гурченков, І.А. Воробйова, Т.В. Селікова, Г.В. Єфімова. – Миколаїв: НУК, 2004. – 48 с.

Кафедра фінансів

Методичні вказівки містять вимоги та рекомендації щодо виконання дипломних робіт. Вони включають інформацію про організацію виконання дипломної роботи, її структуру, обсяг і зміст, правила та рекомендації по її оформленню.

Призначені для студентів інженерно-економічного факультету спеціальності 7.050104 "Фінанси" денного та заочного відділень при підготовці дипломних робіт на здобуття ступеня спеціаліста з фінансів.

Рецензент канд. екон. наук, проф. М.В. Фатєєв

ВСТУП

Дипломне проектування завершує підготовку випускника НУК і грає вирішальну роль в його формуванні як фахівця з фінансів, здатного вирішувати практичні задачі в області фінансової та економічної діяльності підприємств різних організаційних форм, напрямків спеціалізації і форм власності, а також органів державної податкової служби, банків.

Керівництво по дипломному проектуванню призначено для студентів денного та заочного відділень, що після отримання освіти бакалавра з фінансів продовжують свою підготовку з метою одержання диплому фахівця-фінансиста. Воно призначено також для керівників, консультантів і рецензентів дипломних проектів. Дане керівництво може бути використане в системі післядипломної підготовки фахівців з фінансів на базі вищої технічної освіти.

Головними завданнями методичних вказівок є:

1. Вчасне ознайомлення студентів денної та заочної (без відриву від виробництва) форми навчання з тематикою дипломного проектування, характером вимог, що висуваються до дипломної роботи, з порядком роботи над нею.

2. Недопущення помилок в дипломному проектуванні і внесення планомірності в роботу дипломників, керівників і консультантів.

3. Підвищення якості змісту дипломного проекту.

4. Встановлення необхідної і розумної одноманітності в керівництві дипломним проектуванням, а також вимог, що висуваються до дипломника керівником і консультантом. Це дуже важливо в умовах, коли до керівництва дипломним проектуванням привер-

таються не тільки викладачі кафедри фінансів, але й ведучі фахівці різноманітних підприємств, організацій, банків, органів державної податкової служби.

Розумна регламентація вимог і завдань, визначених постійним керівником, повинна стимулювати творчу розробку теми дипломного проекту і прояв максимуму ініціативи в чітко визначених рамках загальнообов'язкових вимог, виключаючи при цьому елементи шаблонності й формалізму.

У методичних вказівках використовуються наступні терміни:

Пошукач ступеня спеціаліста з фінансів – особа, яка має підтверджений документально рівень бакалавра з фінансів та на законних засадах прийнята до НУК для продовження навчання за спеціальністю 7.050104 "Фінанси".

Науковий керівник – викладач кафедри фінансів, іншої кафедри інженерно-економічного факультету НУК, викладач іншого вищого навчального закладу, який працює на умовах сумісництва, керівники підприємств, їх заступники, провідні спеціалісти підприємств, які мають дозвіл Ради інженерно-економічного факультету НУК.

Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) – колегіальний орган, що складається з фахівців, які мають відповідну освіту, досвід науково-дослідної та практичної роботи у сфері економіки. Керівник ДЕК затверджується Міністерством освіти і науки України, а склад членів ДЕК – наказом ректора НУК.

Публічний захист дипломної роботи – презентація результатів дипломного проектування у присутності членів ДЕК та інших осіб, які проявляють інтерес до теми проектування. Захист здійснюється за процедурою, що встановлена цими методичними вказівками.

Рецензент – особа, яка має відповідну освіту, не є штатним викладачем кафедри економіки та організації виробництва.

Рецензія – офіційний документ, в якому представлено аналіз якості оформлення, відповідності змісту роботи завданню кафедри та оцінки результатів проектування.

1. ЕТАПИ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1.1. Мета й етапи дипломного проектування

Дипломне проектування є завершальною стадією навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ) при підготовці спеціаліста з фінансів. Має на меті систематизацію, закріплення і розподіл професійних знань зі спеціальності, застосування цих знань при рішенні конкретних виробничих задач; закріплення навичок самостійної роботи, придбання досвіду теоретичних і експериментальних досліджень.

Дипломна робота, як підсумковий документ дипломного проектування, повинна показати, в якій мірі дипломником досягнута вищезазначена мета, а також наскільки він уміє аналізувати, обґрунтовувати і формулювати висновки з результатів досліджень, самостійно працювати з літературними джерелами, Законами України, постановами Кабінету Міністрів України, інструктивними і методичними матеріалами.

Дипломна робота має бути виконана автором самостійно і містити сукупність результатів та положень, що виносяться на відкритий захист. Пропозиції автора повинні бути належним чином обґрунтовані.

Дипломне проектування складається з наступних етапів:

1. Призначення наукового керівника.
2. Вибір теми дипломної роботи.
3. Розробка завдання на дипломне проектування.
4. Організація проходження переддипломної практики.
5. Безпосереднє виконання дипломної роботи згідно з планом-графіком.
6. Оформлення дипломної роботи та її графічної частини.
7. Попередній (кафедральний) захист.
8. Рецензування дипломної роботи.
9. Захист дипломної роботи на засіданні державної екзаменаційної комісії.

Загальна тривалість дипломного проектування визначається навчальними планами підготовки спеціаліста з фінансів денного і заочного навчання і післядипломної освіти.

Навчальним планом денної підготовки спеціаліста з фінансів на дипломне проектування та ДЕК відводиться 17 тижнів, заочної – 14 тижнів, післядипломної освіти – 4 тижні. Час на призначення керівника, вибір теми дипломної роботи, розробку завдання на дипломне проектування і проходження переддипломної практики в загальну тривалість дипломного проектування не входить.

1.2. Призначення наукового керівника і консультантів

Дипломну роботу студент виконує під науковим керівництвом викладача вищого навчального закладу або провідного спеціаліста банку, податкової інспекції, організації, підприємства, призначеного завідуючим випускаючою кафедрою. Науковими керівниками дипломного проектування можуть бути також викладачі інших кафедр інженерно-економічного факультету НУК, викладачі інших ВНЗ. Якщо наукове керівництво дипломним проектуванням здійснюється викладачами інших кафедр і фахівцями підприємств і організацій, вони повинні бути оформлені в НУК за сумісництвом.

Кількість керованих студентів-дипломників визначається індивідуальним планом роботи наукового керівника. У виняткових випадках, за погодженням із завідуючим випускаючою кафедрою, викладач може керувати і більшою кількістю студентів-дипломників, ніж передбачено індивідуальним планом, але дана робота йому не оплачується.

Персональне призначення наукових керівників дипломного проектування проводиться на випускаючій кафедрі під час останнього (9) семестру навчання в університеті. У цей період студенту надається можливість самостійно вибрати наукового керівника, а науковому керівнику – студента-дипломника шляхом попередніх переговорів. Студент-дипломник, отримавши згоду викладача або фахівця-практика, подає заяву на ім'я завідуючого випускаючою кафедрою у вільній формі з проханням призначити йому дипломного керівника, вказуючи його прізвище, ініціали, вчений ступінь, посаду та погоджену з ним тему дипломного проекту. На даній заяві викладач або фахівець-практик, що дали згоду на наукове керівництво, ставить візу "Не заперечую" та свій підпис.

Студентам, що не вирішили самостійно питання про свого керівника і не подали відповідну заяву на кафедру до закінчення останньої екзаменаційної сесії, керівника призначає завідуючий випускаючою кафедрою.

В процесі дипломного проектування, поряд з розробкою основної економічної проблеми, розробляються питання охорони праці та екології, цивільної оборони. За цими спеціальними питаннями призначаються консультанти зі складу викладачів відповідних кафедр. Виділення викладачів-консультантів є компетенцією завідуючих цими кафедрами.

1.3. Вибір теми дипломного проектування

Тема дипломного проекту вибирається студентом самостійно, на підставі запиту підприємства, організації й установи або за рекомендацією наукового керівника в період до завершення теоретичного навчання в університеті. Самостійно вибрана студентом тема дипломного проекту погоджується з науковим керівником. Керівник може скоректувати назву теми, не погодившись із запропонованим формулюванням, або рекомендувати студенту формулювання теми на свій розсуд.

Базою для самостійного вибору теми дипломного проекту можуть бути проблеми, що розроблялися в процесі проведення наукових досліджень, проходження виробничо-економічної практики, виконання курсових робіт з професійно-орієнтованих дисциплін. Рекомендується також використати перелік тем, наведений в дод. А. Крім того, слід враховувати і той факт, що випускаючою кафедрою щорічно готується додатковий перелік тем дипломних проектів з урахуванням заявок зацікавлених підприємств, організацій і установ, а також виходячи з актуальних проблем, що висувуються соціально-економічним розвитком країни.

Окремі теми дипломних проектів за своїм змістом носять комплексний характер і розробляються групами студентів. До розробки такого проекту допускається не більш двох студентів. При цьому для кожного з них формується підтема. Особливість комплексної теми в тому, що дипломники вирішують загальну основну задачу і приватні питання з використанням єдиних вихідних даних.

1.4. Розробка і порядок видачі студентам завдання на дипломне проектування

Завдання видається науковим керівником за формою, наведеною в дод. Б, не пізніше часу початку переддипломної виробничо-економічної практики. Воно включає в себе чітке формулювання теми дипломної роботи, початкові дані про проект, перелік питань, що підлягають розробці, перелік графічного матеріалу, формулювання завдання з охорони праці та екології, цивільної оборони. Вказується дата видачі завдання і дата подання дипломної роботи на попередній (кафедральний) захист.

Завдання підписується науковим керівником, консультантом і студентом. Це означає, що студент прийняв дане завдання до виконання. Оформлене завдання включається до складу зброшурованої дипломної роботи.

Окрім оформленого бланку завдання керівник видає студенту перелік додаткової інформації, яку той повинен зібрати в процесі проходження переддипломної практики як вихідну аналітичну базу для виконання дипломної роботи.

Напередодні виробничо-економічної практики керівник практики від випускаючої кафедри організовує зібрання студентів-дипломників з участю викладачів кафедр екології та цивільної оборони, на яких вони оформлюють бланки "Завдання". Наукові керівники дають додаткові завдання щодо збора вхідної аналітичної інформації, а консультанти – додаткові завдання щодо збора даних для розробки розділів охорони праці та екології, цивільної оборони.

1.5. Організація проходження студентами переддипломної виробничо-економічної практики

Важливим етапом в організації дипломного проектування є переддипломна виробничо-економічна практика. Її проходження переслідує рішення наступних задач:

забезпечення вивчення передового досвіду фінансової та економічної діяльності на базових підприємствах, в органах державної податкової служби, банках, в організаціях та установах різних суб'єктів господарювання;

набуття студентом навичок самостійної роботи шляхом дублювання роботи відповідного фахівця;

придбання професійних навичок керівних посад фінансової та економічної служби підприємства;

збір вихідної інформації і даних, що формують базу, необхідну для розробки усіх розділів дипломної роботи.

На зборах студентів-дипломників поряд з видачею завдання на дипломне проектування студенту видається направлення (дод. В) на базове підприємство, де він буде проходити практику, і методичні вказівки щодо неї. Направлення оформлюються керівником практики від випускаючої кафедри за делегії і враховують пропозиції студентів щодо бази практики, а також направлення по базам практики відділу практики університету.

Керівництво переддипломною практикою здійснюється викладачем випускаючої кафедри, до обов'язку якого входить участь в оформленні студента-дипломника на підприємство, фірму, організацію для проходження практики (надання допомоги в оформленні пропусків, підготовці проекту наказу про призначення на посаду, закріпленні керівника практики від підприємства і рішенні інших організаційних питань); контроль за відвідуванням баз практики студентами-дипломниками і ходом виконання програми практики; підсумковий контроль виконання програми і прийом заліків за практикою.

Під час проходження практики можливі уточнення в формулюванні теми і бази даних дипломного проектування за узгодженням з науковим керівником. Про зміну формулювання теми дипломної роботи студент-дипломник письмово повідомляє завідувача випускаючої кафедри до закінчення переддипломної практики.

Тривалість виробничо-економічної практики визначається навчальним планом підготовки фахівця і здійснюється відповідно до методичних вказівок.

По закінченні терміну студент-дипломник складає звіт (згідно з програмою практики) і погоджує його з науковим керівником дипломного проектування. Керівник перевіряє, чи всю інформацію, потрібну для виконання дипломної роботи, одержав студент. Потім звіт здається керівнику практики. Оцінка наукового керівника враховується керівником практики при прийомі заліків з практики.

Незданий залік з переддипломної практики є підставою не допустити студента до дипломного проектування і захисту дипломної роботи.

1.6. Організація виконання дипломної роботи

Виконання дипломної роботи організовується студентом самостійно. При цьому він керується порадами наукового керівника.

Головним керівним внутрішньокафедральним документом організації виконання дипломної роботи є графік (дод. Г), підписаний керівником і затверджений завідувачем кафедри.

Першим і визначальним етапом є вибір теми дипломної роботи (див. п. 1.3). Вибравши і сформулювавши тему, студент подає заяву на ім'я завідувача випускаючої кафедри (див. п. 1.2) та оформлює календарний графік роботи і завдання на дипломне проектування.

Особливе значення в процесі дипломного проектування перед відходом на переддипломну практику має робота зі складання попереднього плану дипломної роботи. Розроблений план полегшує і конкретизує збір необхідної бухгалтерської і статистичної інформації в період проходження практики, а також пошук і накопичення необхідної спеціальної літератури, методичних розробок, законодавчої і нормативної бази для паралельного або послідовного їх вивчення. Ознайомлення з літературою, документами, цифровою інформацією про діяльність базового підприємства дозволяє студенту чітко сформулювати концепцію дипломної роботи й успішно написати її розділи.

1.7. Організація попереднього (кафедрального) захисту дипломної роботи

Попередній захист дипломної роботи має на меті виявити ступінь готовності студента-дипломника до захисту перед Державною екзаменаційною комісією.

Для проведення попереднього захисту дипломних робіт створюються кафедральні комісії з числа викладачів кафедри (штатних і сумісників). У склад комісії входять не менше трьох викладачів на чолі з Головою комісії, який, як правило, є ведучим викладачем кафедри. Голова комісії веде протокол засідання комісії, у

якому відзначаються всі помічені недоліки у структурі, змісті й оформленні дипломної роботи. Усі студенти-дипломники закріплюються за відповідними комісіями.

Комісія у своїй роботі насамперед звертає увагу на відповідність змісту дипломної роботи темі, глибину пророблення ключових питань роботи і ступінь самостійності проектної частини, з'ясовує наявність методичних і методологічних помилок при розробці теми, перевіряє наявність усіх розділів дипломної роботи і наявність підпису наукового керівника і консультанта на кожному з розділів, перевіряє якість оформлення списку літератури, таблиць, малюнків, графічної частини, змісту, титульного листа і завдання.

Комісія заслуховує доповіді, з якими студент-дипломник готується виступати на захисті перед ДЕК, і задає питання за змістом дипломної роботи. Комісія може обмежитися заслуховуванням одного чи декількох доповідей і на їх прикладі дати необхідні рекомендації.

Якщо дипломна робота і її захист цілком задовольняють вимогам, то комісія приймає рішення допустити студента до захисту перед ДЕК і видає спеціальну довідку-допуск (дод. Г) за підписом Голови комісії. Довідка-допуск є підставою для звертання до рецензента. Направлення на рецензію (дод. Д) видається кафедральною комісією.

У випадках, коли комісія розкрила недоліки у виконанні дипломної роботи, вона вправі або повторно заслухати захист, або не допустити дипломника до захисту перед ДЕК. Недопущені до захисту перед ДЕК студенти мають право захистити свою дипломну роботу на наступний рік, оплативши попередньо послуги університету.

Комісія з попереднього захисту дипломних робіт поряд з науковими керівниками несе всю повноту відповідальності перед кафедрою за обґрунтування допуску до захисту перед ДЕК дипломних робіт студентів-дипломників.

1.8. Організація рецензування дипломних робіт

Рецензія є важливим документом у складі комплексу документів, що потрібні для захисту дипломної роботи перед ДЕК.

На рецензію студент надає оформлений і зброшурований рукопис дипломної роботи, графічну частину, відгук наукового керівника і направлення на рецензію.

Рецензія на дипломну роботу готується в письмовій формі зовнішнім стосовно випускаючої кафедри рецензентом.

Список рецензентів складає відповідальний за організацію дипломного проектування на випускаючій кафедрі при участі наукових керівників дипломного проектування і, у деяких випадках, студентів-дипломників. Список затверджується наказом ректора НУК не пізніше початку роботи комісії з попереднього захисту дипломних робіт.

Рецензенти можуть залучатися із фахівців виробництва і наукових установ. Посадовий рівень їх не повинен бути нижчий за начальника відділу або цеху. Можуть залучатися також доценти і професори інших кафедр НУК й інших вищих навчальних закладів.

Одному рецензенту, як правило, доручається розгляд не більше чотирьох дипломних робіт студентів денного і стільки ж заочного відділення.

Рецензія повинна відображати ступінь відповідності обсягу і змісту дипломної роботи завданню кафедри і вимогам, пропонованим ДЕК. У зв'язку з цим рецензент звертає увагу і зазначає в рецензії:

- ступінь глибини розробки окремих розділів роботи, її новизну чи традиційність;

- техніко-економічний рівень прийнятих у дипломній роботі рішень, їхню практичну значимість чи помилковість;

- достатність використання статистичної інформації, законодавчих і нормативних актів, літературних джерел;

- логіку розміщення глав і параграфів дипломної роботи;

- якість оформлення і грамотність написання;

- дотримання студентами норм і стандартів при оформленні роботи та її графічної частини.

У заключній частині рецензент дає загальну оцінку роботи за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно". При цьому рецензенту надається право окремо викласти свою точку зору щодо теми, змісту й обсягу дипломного завдання (дод. Е).

Рецензент має надати рецензію не пізніше ніж за один день до початку роботи ДЕК. Вона надається на кафедру в двох екземплярах, підписана рецензентом. Підпис рецензента, як правило, завіряється підприємством, організацією, у якій він працює.

1.9. Захист дипломної роботи перед Державною екзаменаційною комісією

Згідно з навчальними планами, робота ДЕК проводиться серед студентів денного навчання в червні, заочного – в грудні. Склад ДЕК формується випускаючою кафедрою і затверджується наказом ректора НУК. Голова ДЕК затверджується Міністерством освіти і науки України. ДЕК є єдиною для усіх форм навчання за відповідною спеціальністю.

До складу ДЕК, крім Голови, входять декан інженерно-економічного факультету, завідувач випускаючої кафедри, два ведучих викладача випускаючої кафедри і представник кафедри екології. Голова ДЕК призначається з числа вчених інших ВНЗ чи НДІ, найбільших фахівців виробництва.

Порядок роботи ДЕК визначається "Положенням про ДЕК", затвердженим Міністерством освіти і науки України.

Відповідальний за організацію дипломного проектування складає календарний графік роботи ДЕК, визначає список і черговість захисту дипломних робіт, одержує з відділу кадрів НУК особисті справи студентів-дипломників, а з деканату ІЕФ та ІЗДО – довідки про виконання студентами навчальних планів і отримання оцінок з теоретичних дисциплін, курсових проектів і робіт, усіх видів практик. Як правило, відповідальний за організацію дипломного проектування на випускаючій кафедрі входить до складу ДЕК як секретар, функції якого визначаються "Положенням про ДЕК". Він також контролює своєчасність надання дипломником необхідного пакета документів.

Не менш ніж за один день до захисту дипломної роботи студент подає на кафедру наступні документи: відгук наукового керівника (дод. Є), анотацію дипломної роботи (дод. Ж), рецензію, характеристику (для студентів денного навчання видає деканат ІЕФ, для непрацюючих студентів заочного відділення – ІЗДО, а для працюючих студентів заочного відділення – за місцем основної роботи), залікові книжки. Студент може надати і документи, що підтверджують наукову і практичну значимість виконаної роботи (відгук фахівців, друковані статті, акти до впровадження тощо).

Відомості про студентів, що захищають дипломні роботи на черговому засіданні ДЕК, місце засідання ДЕК і початок роботи

комісії розміщуються напередодні на дошці оголошень випускаючої кафедри.

У призначений день захисту дипломники, що захищають свої роботи до перерви, повинні прийти з дипломною роботою і графічними матеріалами за одну годину до початку захисту, щоб встигнути розмістити демонстраційний матеріал. Студенти, що захищають дипломні роботи після перерви, повинні з цієї ж причини прийти до початку перерви в роботі ДЕК.

Публічний захист дипломної роботи починається з доповіді автора, у якій він протягом 10 хвилин має розкрити актуальність теми, структуру роботи, сформулювати предмет і об'єкт дослідження, зміст проведених досліджень і запропонованих заходів, обґрунтувати їх ефективність.

Свій виступ студент може подати у формі читання (а краще переказу) тексту доповіді, що покликана показати високий рівень теоретичної підготовки її автора, його ерудицію і здатність дохідливо викласти основні наукові результати проведеного дослідження.

Важливо, щоб мовлення студента було ясным, граматично правильним, виразним, впевненим, оскільки це робить доповідь зрозумілою і переконливою. Потрібно обрати вірний темп та інтонацію: враження від виступу різко погіршується, коли говорять квапливо, ковтаючи закінчення слів або дуже тихо і невиразно; спокійна манера викладання, навпаки, завжди імпонує слухачам. Слід зважати також на вибір одягу, пози під час виступу, жестів, міміки, манер та інших зовнішніх форм поведінки.

Доповідь починається зі звертання: "Шановний пане Голово! Шановні члени Державної комісії! Панове!". Далі студенту слід розкрити актуальність обраної теми, дати характеристику об'єкта і предмета дослідження та доповісти про отримані результати, основні висновки і пропозиції, які він сформулював внаслідок дослідження обраної теми. Під час доповіді необхідно звертати увагу на демонстраційний матеріал, коротко пояснюючи його зміст, і на пропозиції, які подані у розділі 3 дипломної роботи.

Голова і кожен член ДЕК можуть задати питання дипломнику як за темою дипломної роботи, так і за іншими вивченими дисциплінами. Це робиться з метою визначення рівня його професійної підготовки, ступеня самостійності при виконанні дипломної роботи, економічної та загальної ерудиції.

Після того, як дипломник відповів на питання, секретар ДЕК оголошує рецензію. При наявності в рецензії зауважень за дипломною роботою студент зобов'язаний відповісти ДЕК на ці зауваження.

Загальна тривалість захисту дипломної роботи не повинна перевищувати 45 хвилин.

Під час захисту ведеться протокол засідання ДЕК, у якому відбиваються задані питання і якість відповідей на них. Щодня наприкінці захисту комісія підводить підсумки. Кожна оцінка визначається як середньоарифметична з оцінок, що виставляються дипломнику членами ДЕК. У випадку розбіжності думок членів ДЕК слово Голови є вирішальним. Оцінки оголошуються авторам дипломних робіт у день захисту. Дипломники, що одержали незадовільні оцінки, відчисляються з НУК і одержують академічну довідку. До повторного захисту дипломна робота може бути прийнята не раніше ніж через рік і не пізніше ніж через три роки після першого захисту.

Дипломна робота, включаючи графічні матеріали, після захисту здається автором в архів кабінету дипломного проектування чи за письмовим запитом – банку, підприємству, організації, на матеріалах яких виконувалася дипломна робота.

У процесі захисту дипломних робіт ДЕК проводить конкурс на кращу роботу. Конкурс проводиться відповідно до діючого в НУК "Положення". Дипломні роботи, що можуть взяти участь у конкурсі, називаються Головою ДЕК під час оголошення оцінок за підсумками захисту. Переможці відзначаються наказом ректора НУК і врученням похвальних грамот.

2. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2.1. Типова структура й обсяг дипломної роботи

Студент починає виконувати роботу після розробки остаточного її плану, тобто після вивчення необхідних літературних джерел і систематизації інформації, зібраної під час проходження переддипломної практики.

Добре продуманий план є запорукою успішного виконання дипломної роботи. Робота повинна мати відповідну логічну побудову.

дову, послідовність розгляду кола питань розроблюваної теми. Співвідношення розділів і змісту визначаються обраною темою. Незважаючи на різноманітність тем дипломних робіт, їхня структура й обсяг типізовані. Складовими елементами дипломної роботи є:

- титульний лист (дод. З);
- завдання на дипломне проектування (див. дод. Б);
- зміст роботи (дод. И);
- вступ;
- перший розділ – теоретична частина;
- другий розділ – аналітична;
- третій розділ – проектна;
- четвертий розділ – питання охорони праці та екології;
- заключення;
- список використаної літератури;
- додатки (окремі таблиці, графіки, схеми тощо).

Рукописний чи комп'ютерний варіанти перелічених елементів дипломної роботи жорстко брошурують і в зброшурованому вигляді представляють ДЭК. До зброшурованої дипломної роботи додаються: відгук керівника, рецензія, анотація, характеристика, акти про впровадження (якщо маютьсЯ), опубліковані статті, тези доповідей тощо.

Обсяг роботи встановлюється в межах 100...150 сторінок формату А4 в рукописному вигляді і 80...120 сторінок – у комп'ютерному. Додатки в зазначений обсяг не включаються. При цьому "Вступ" складає 2...5 сторінок, перший розділ – 25...35, другий – 30...40, третій – 30...45, "Заклучення" становить 3...8 сторінок.

2.2. Рекомендації щодо виконання основних розділів дипломної роботи

Різнорманітність проблем фінансової та економічної діяльності банків, організацій, підприємств, органів державної податкової служби та інших фінансових установ містить у собі велику кількість питань, що не можуть бути охоплені в процесі досліджень, проведених студентом у період дипломного проектування. Тому "Вступ" є першим і дуже важливим елементом дипломної роботи, оскільки тут насамперед чітко формулюються мета і коло питань, які є пред-

метом дослідження, перераховуються задачі, поставлені при виконанні дипломної роботи. "Вступ" пишеться студентом на початку роботи, з наступним корегуванням після виконання роботи в цілому.

У "Вступі" обґрунтовується актуальність теми, наукова цінність і практична значимість розробки в цілому чи окремого конкретного суб'єкта дослідження (банку, підприємства, організації), на інформаційній базі якого виконується робота.

Якщо дипломна робота виконується за завданням суб'єкта дослідження, то на це вказується у "Вступі", чим підкреслюється реальність і практична значимість проведених досліджень у процесі дипломного проектування.

У "Вступі" також надається коротка анотація до всіх основних розділів дипломної роботи, відомості про практичне значення і впровадження результатів роботи, характеризується інформаційна і методична бази, методи досліджень.

У **першому (теоретичному) розділі** розглядається економічна сутність проблеми, яка є темою дипломного проектування. На підставі глибокого вивчення літературних джерел (монографій, наукових статей, доповідей) чітко формулюється точка зору дипломника на досліджувану проблему, дається визначення понять, термінів, фінансових та економічних категорій, що є предметом подальшого дослідження. Особлива увага приділяється критичному огляду літератури з розглянутого питання.

Багато фінансово-економічних явищ і процесів характеризуються системою показників, тому в даному розділі дається характеристика цих показників, визначаються межі їх застосування, визначається їх роль і значення при вирішенні певної проблеми; оцінюються результати її вирішення іншими авторами.

У зв'язку з тим, що теми дипломних робіт дуже різноманітні, мають специфічні особливості, які безпосередньо відбиваються на формуванні багатьох фінансово-економічних показників суб'єктів дослідження, важливе значення має вивчення цих особливостей через інструктивно-методичні, нормативні матеріали.

Другий (аналітичний) розділ є основним у дипломному проєкті. Тут приводиться коротка техніко-економічна характеристика базового підприємства й аналізується рівень і динаміка кількісних і якісних показників, що визначають фінансовий стан досліджува-

ного об'єкта. Відслідковані та чітко сформульовані економічні особливості базового підприємства або його підрозділів, глибокий і всебічний аналіз різних напрямків його діяльності дозволяють виявити недоліки, зробити практичні висновки і на цій основі побудувати проектний розділ дипломної роботи, тобто розробити і всебічно аргументувати систему заходів і пропозицій щодо покращення фінансово-економічних показників та фінансового стану підприємства в цілому.

При виконанні другого розділу використовуються різні прийоми фінансово-економічного аналізу. З їхньою допомогою характеризується стан досліджуваного об'єкта, динаміка його розвитку та інші моменти.

Фінансово-економічна характеристика базового підприємства виконується в аналітичній частині кожної дипломної роботи, незалежно від теми. У цьому розділі насамперед встановлюється галузева приналежність базового підприємства. Якщо підприємство входить до складу об'єднання, то вказується, яке місце воно займає (головне, філія чи рівнозначне) серед інших структурних одиниць. Далі відзначається спеціалізація підприємства, номенклатура виробів, робіт та послуг. Це дає можливість виявити особливості досліджуваного підприємства.

Обов'язковим елементом цього розділу є аналіз фінансових результатів виробничо-господарської діяльності підприємства в цілому.

Після цього ретельно аналізуються окремі сторони фінансово-економічної роботи підприємства, в залежності від обраної проблеми дослідження, встановлюється період діяльності підприємства, за який здійснюється аналіз – два, три, п'ять і більше років. За узгодженням з керівником дипломного проектування цей аналіз може бути навіть обмежений розглядом показників за минулий рік. Досліджуваний період встановлюється перед початком переддипломної практики.

Аналіз фінансово-економічних показників роботи підприємства за вибраними напрямками дослідження має забезпечити виявлення як резервів, так і недоліків. Результати аналізу служать базою для фінансово-економічної оцінки роботи підприємства за визначений період і для формулювання окремих висновків з досліджуваних питань.

Цей розділ дипломної роботи може бути закінчений переліком виявлених у процесі аналізу недоліків або загальною критичною оцінкою стану досліджуваного напрямку діяльності підприємства, організації і являтиме собою об'єктивну основу для розробки проєктного розділу роботи.

В третьому (проєктному) розділі розробляється й обґрунтовується комплекс фінансово-економічних і організаційних заходів, спрямованих на усунення виявлених під час аналізу недоліків та вирішення визначених проблем. Обґрунтування здійснюється як у якісному теоретичному плані, так і в розрахунку кількісних змін показників, що характеризують фінансово-економічні результати.

Якщо впровадження заходів, запропонованих у дипломній роботі, вимагає капітальних вкладень, то обов'язково виконується розрахунок їхньої фінансово-економічної ефективності з обґрунтуванням джерел та порядку фінансування.

Четвертий розділ включає питання з охорони праці, які повинні бути розроблені у взаємозв'язку з основними задачами дипломного проєкту.

"Заклучення" є дуже важливою складовою частиною роботи. По суті, воно є концентрованою характеристикою роботи в цілому, тому може бути основою доповіді студента при захисті дипломної роботи.

"Заклучення" повинно у логічній послідовності констатувати актуальність вибраної теми, кола досліджуваних проблем, означити сучасний рівень їх вирішення. Далі потрібно висвітлити всі головні результати проведенного аналізу, виявлені недоліки та проблеми і вказати шляхи їх вирішення, запропоновані в проєктній частині. Завершується цей розділ обґрунтуванням доцільності та практичної значимості запропонованих заходів.

Якщо при написанні дипломного проєкту студент з якихось причин (наприклад, надзвичайно велике коло питань, відсутні матеріали на підприємстві, де дипломник проходив практику і т. д.) не зміг цілком дослідити весь комплекс питань, пов'язаних з даною темою, то у "Заклученні" слід зазначити ці обставини, вказати при цьому перспективи подальшого розвитку даної теми у наступних дослідженнях або рішення даного питання.

3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Оформлення дипломної роботи починають з титульної сторінки (див. дод. З) та завдання (див. дод. Б), далі складається зміст роботи (див. дод. И), заголовки якого повинні відповідати заголовкам в тексті. Текст дипломної роботи може ілюструватися кресленнями, рисунками, схемами, фотографіями, графіками, діаграмами, таблицями тощо. Вибір виду ілюстрації залежить від змісту матеріалу та поставленої мети. Ілюстрації виконуються на стандартних аркушах формату А4.

Дипломна робота має бути написана (або надрукована) чітко, розбірливо, без помилок та виправлень з одного боку білого паперу формату А4. Текстова частина повинна бути написана чорнилом (пастою) одного кольору – чорного, синього, фіолетового – за винятком титульної сторінки, для якої застосовується тільки чорний колір чорнила.

Аркуш дипломної роботи повинен мати поля: ліворуч – 25 мм, зверху – 20 мм, праворуч – 10 мм, знизу – 30 мм (дод. І). Нумерація сторінок має бути наскрізною, тобто усі сторінки роботи, враховуючи ілюстрації та додатки, нумеруються від титульної до останньої сторінки без пропусків, повторів або доповнень. Першою сторінкою вважається титульна, другою – сторінка завдання. На них номери не проставляються. Нумерація наступної сторінки починається з цифри "3". На цій сторінці має знаходитися зміст роботи, у якому поряд з назвою розділу, параграфу потрібно вказувати тільки початкові сторінки. Необхідно також дотримуватися певного розподілу роботи на окремі логічні частини, кожна з яких повинна мати назву, що відтворює її зміст.

Кожний розділ, включаючи "Вступ", "Заклучення", список літератури та додатки, необхідно починати з нового аркуша (див. форму для заповнення основного підпису текстових конструкторських документів заголовного аркушу, форма ДСТ), наступні аркуші оформлюють за формою у дод. І.

Студенту необхідно витримати пропорції обсягу частин дипломної роботи. Зокрема, вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 5...10 відсотків її загального обсягу. Бажано, щоб відносно рівномірним був розподіл матеріалу і за розділами основної

частини. Якщо текст друкується, то через 1,5 інтервал. На сторінці суцільного тексту має бути 28–29 друкованих рядків, а в рядку – до 60 знаків із проміжками між словами включно.

Розділи, підрозділи, пункти мають бути пронумеровані. Нумери розділів позначаються цифрами з точкою в кінці; номери підрозділів складаються з номерів розділу і підрозділу, розділених точкою; номери пунктів складаються з номерів розділу, підрозділу і пункту, розділених точками. Наприкінці номера пункту ставиться точка. Наприклад, 5.3. або 2.1.

У заголовках переноси слів не дозволяються, точки в кінці не ставляться. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють точкою.

У фінансово-економічних дослідженнях для відображення кількісного і якісного стану явища, що вивчається, велике значення має правильне оформлення цифрового матеріалу. На відміну від тексту, у таблицях слова і числа розташовуються в особливому порядку – вони організовані у вертикальні колонки та горизонтальні строки таким чином, що кожний елемент – це одночасно складова частина як строки, так і колонки. Завдяки такому розміщенню між даними таблиці встановлюється взаємозв'язок, зрозумілий без додаткових пояснень.

Таблиці мають бути уніфікованими, а цифрова інформація – достовірною. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який відтворює її зміст. Заголовки розміщують над таблицею. Усі таблиці нумеруються. Праворуч над заголовком з великої літери пишуть слово "Таблиця" та вказують її порядковий номер. Знак "№" перед цифрою не ставиться (дод. К). Таблиці нумеруються у наскрізному порядку, або окремо за розділами. У другому випадку таблиця має подвійний номер, цифри відокремлюються крапкою, наприклад, у першому розділі перша таблиця оформлюється як "Таблиця 1.1", де перша цифра означає номер розділу, а друга – номер таблиці за порядком в межах розділу.

Вертикальні колонки нумеруються у тих випадках, коли у тексті на них є посилання або якщо таблицю частково переносять на наступну сторінку, а також при виконанні розрахунків за даними, які розміщені в різних колонках. Назви колонок пишуть з великої літери, а підзаголовки, якщо вони граматично пов'язані з назвою – з малої, в іншому випадку – з великої. Колонку "№" в нумерацію

стовбців не включають. Якщо таблиця має бути частково перенесена на іншу сторінку, над таблицею пишуть "Продовження таблиці". Таблицю розміщують після першого посилання на неї у тексті, вказуючи її номер і слово "таблиця" у скороченому вигляді, наприклад, табл. 3. Таблиця має розміщуватися уздовж сторінки або поперек за відповідним поворотом її за годинниковою стрілкою. Знизу її закривати не слід.

Примітки до таблиці розміщуються безпосередньо під нею. У колонках таблиць неможливо залишати вільні місця: якщо дані відсутні, слід ставити тире або помічати словом "немає". Якщо табличні колонки заповнені текстом, точка наприкінці не ставиться. Цифри у колонках таблиць проставляються таким чином, щоб класи чисел по усій колонці знаходилися точно один над іншим. Класи чисел у таблиці не розділяються точкою. Числові величини в одній колонці повинні мати однакову кількість десятинних знаків. У випадках, коли в таблиці вказується послідовний інтервал величин, що охоплюють усі величини ряду, перед величинами пишуть "від", "більше", "до", наприклад, від 1,5 до 8,8 або більше. У інтервалах, що охоплюють не всі величини ряду, між величинами слід ставити кому. Наприклад, 2, 7, 9, 11.

Коли усі параметри, що розміщуються у таблиці, мають однакову розмірність, то позначення одиниці виміру розміщують над таблицею. Якщо параметри мають різну розмірність, то позначення одиниці виміру позначають у заголовку до кожної колонки (графи).

Кількість ілюстрацій, які наводяться у дипломній роботі, визначається її змістом і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту роботи ясності та конкретності. Всі ілюстрації (фотографії, схеми, креслення, діаграми тощо) називають рисунками і нумерують послідовно. Номер і назву малюнка пишуть під графічним зображенням. Підпис завжди починається із заголовної букви. Точку наприкінці надпису не ставлять (дод. Л). Усі ілюстративні матеріали розміщують одразу ж після посилання на них в тексті. Нумерація ілюстрацій наскрізна.

Формули, якщо вони подаються у дипломній роботі, вписують чорним чорнилом або друкують і нумерують арабськими цифрами. Порядковий номер наводять у круглих дужках напроти формули. Номер пишуть на рівні нижнього рядка формули, до якої

він належить. Після формули пишуть слово "де" і розшифровують позначення словами в такій послідовності, в якій вони подані у формулі. Після слова "де" двокрапка не ставиться. Наприклад:

$$\text{МД} = \text{В} - \text{Зм.В}, \quad (4)$$

де МД – маржинальний доход; В – виручка від реалізації продукції; Зм.В – змінні витрати. При посилянні у тексті на формулу необхідно вказати її повний номер в дужках, наприклад: "у формулі (4)".

Список літературних джерел розміщують в кінці роботи за алфавітним порядком (дод. М). Його необхідно подавати у такій послідовності: 1) закони, нормативні акти та положення державного значення; 2) літературні та наукові джерела; 3) матеріали періодичних видань.

У додатки до дипломної роботи слід включати допоміжні матеріали (математичні розрахунки, таблиці допоміжних цифрових даних, ілюстрації допоміжного характеру, схеми, методики, установчі документи тощо). Кожний додаток починають з нової сторінки. У правому верхньому куті пишуть слово "Додаток". Він повинен мати тематичний заголовок. Якщо у дипломній роботі є два або більше додатків, їх послідовно нумерують буквами. Наприклад: "Додаток А". Нумерація сторінок в додатках здійснюється в межах одного додатка. Крім того, на другій та подальших сторінках додатка потрібно у верхньому куті праворуч вказати "Продовження додатка". Посилання на додатки в текстовій частині роботи є обов'язковим.

Дипломну роботу слід подавати у твердій обкладинці. На титульній сторінці повинні бути підписи студента та керівника роботи.

Для ілюстрації основних положень дипломної роботи студент готує відповідні демонстраційні таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо. Їх виконують на креслярському папері.

**Теми дипломних проектів
для спеціальності 7.050104 "Фінанси"**

1. Фінансова стійкість підприємства: її оцінка і заходи щодо підвищення.
2. Розробка програми фінансового оздоровлення (санації) неплатоспроможного підприємства.
3. Прогнозування ймовірності банкрутства та розробка програми запобіжних заходів.
4. Управління формуванням прибутку, шляхи підвищення прибутковості підприємства.
5. Політика фінансування обігових коштів і підвищення ефективності їх використання.
6. Система перспективного і поточного фінансового планування у фірмі.
7. Особливості управління фінансами підприємств із сезонним характером виробництва.
8. Формування інвестиційного портфеля підприємства та особливості управління різними видами інвестицій.
9. Методи управління дебіторською і кредиторською заборгованістю: розв'язання проблеми неплатежів.
10. Управління розподілом прибутку відкритого акціонерного товариства: забезпечення інтересів акціонерів та потреб розвитку фірми.
11. Методи оцінки доцільності капіталовкладень, їх застосування в управлінні інвестиціями.
12. Управління структурою капіталу акціонерного товариства: вибір форм залучення додаткового капіталу.
13. Фінансові ризики у виробничо-господарській діяльності (назва підприємства), методи управління ними.
14. Управління платоспроможністю та кредитоспроможністю фірм.
15. Планування зростання прибутку підприємства за допомогою операційного аналізу.

16. Управління фінансовими ресурсами в умовах високого рівня інфляції.

17. Вибір варіантів фінансових інвестицій і методи управління ними.

18. Шляхи залучення позичкового капіталу, управління боргами.

19. Організація фінансового управління на (назва підприємства) та напрями її вдосконалення.

20. Рентабельність підприємства і шляхи її підвищення.

21. Управління формуванням витрат на виробництво і реалізацію продукції підприємства.

22. Розробка фінансового розділу бізнес-плану інвестиційного проекту.

23. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства (фірми).

24. Управління активами суб'єкта господарювання (підприємства, комерційного банку, страхової компанії тощо).

25. Управління пасивами суб'єкта господарювання (підприємства, комерційного банку, страхової компанії тощо)

26. Управління амортизаційною політикою та проблеми відтворення основних фондів підприємства.

27. Управління формуванням власного капіталу підприємства.

28. Фінансове забезпечення капітальних вкладень підприємства, розробка програм фінансування.

29. Управління грошовими потоками на підприємстві: планування, облік, інформаційне забезпечення.

30. Податкова політика, її вплив на фінансовий стан суб'єктів господарювання.

31. Вплив ціноутворення на фінансові результати діяльності підприємства.

32. Платіжна криза в Україні: причини виникнення та шляхи подолання.

33. Кредитування банками підприємств.

34. Методичні засади побудови рейтингової системи оцінювання діяльності комерційних банків.

35. Оцінювання майна при іпотечному кредитуванні.

36. Розвиток консорціумного кредитування в Україні.

37. Валютні операції в комерційних банках.

38. Резервування: проблеми та методи їх вирішення.
39. Фінансові інструменти в управлінні ризиками комерційних банків.
40. Управління ризиками в системі банківського менеджменту.
41. Форфейтингові операції у фінансуванні діяльності експортерів.
42. Факторинг: проблеми та шляхи розвитку в Україні.
43. Стратегія і тактика в управлінні прибутковістю комерційного банку.
44. Мінімізація кредитного ризику.
45. Управління власним капіталом банку.
46. Організація споживчого кредитування в Україні.
47. Організація іпотечного кредитування в Україні.
48. Планування собівартості банківських операцій.
49. Фінансові аспекти реорганізації підприємств.
50. Товариства взаємного кредитування як форма фінансування малого підприємства.
51. Форфейтинг як перспективний вид кредитування зовнішньоторгівельних угод.
52. Сучасні банківські технології: стан та розвиток.
53. Реструктуризація банків в Україні.
54. Інтеграція банківського та промислового капіталу в Україні.
55. Регулювання діяльності банків.
56. Перспективи розвитку українського ринку довгострокових кредитів.
57. Оподаткування комерційних банків.
58. Комерційні банки в умовах кризи: напрями подолання та стабілізації.
59. Розвиток системи валютного регулювання та валютного контролю в Україні на сучасному етапі.
60. Злиття, поглинання та інтеграція як взаємодоповнюючі процеси.
61. Становлення та розвиток інституту банкрутства підприємств.
62. Національна система муніципальних позик.

63. Вартісна оцінка муніципальної (державної) власності.
64. Управління дебіторською заборгованістю та її прогнозування.
65. Податкове стимулювання розвитку малого бізнесу в Україні.
66. Фінансові аспекти обґрунтування стратегічного вибору.
67. Вплив амортизаційної політики на прибуток бізнесу.
68. Податки на підприємстві та методи їх мінімізації в розвинутих країнах.
69. Фінансовий менеджмент на підприємстві.
70. Управління грошовими потоками підприємства.
71. Фінансові аспекти антикризового управління підприємством.
72. Фінансова реструктуризація підприємств промислового сектору.
73. Особливості фінансового аналізу проектів та оцінювання інвестицій в умовах економічної нестабільності.
74. Економетричні моделі як засіб прогнозування доходів регіональних бюджетів.
75. Фінансова політика держави та можливості її реалізації.
76. Фінансова система міста: теорія, досвід, перспективи.
77. Оподаткування малого бізнесу: проблеми та перспективи.
78. Фінансово-промислові групи: перспективи розвитку в Україні.
79. Теорія та практика оподаткування операцій з цінними паперами.
80. Оподаткування прибутку підприємств та проблеми вдосконалення законодавчої бази.
81. Аналіз та прогноз фінансового стану України.
82. Реструктуризація державної облігаційної заборгованості.
83. Оцінки ринкової вартості нерухомості з метою оподаткування.
84. Нові технології на фондовому ринку.
85. Перспективи розвитку вільних економічних зон в Україні.
86. Тенденції у накопиченні капіталу та ріст інвестиційної активності.
87. Фінансовий контроль в експортно-імпортних відносинах.

88. Державне кредитування окремих галузей економіки (на прикладі однієї галузі).

89. Формування ринку страхування життя в Україні: проблеми та шляхи розвитку.

90. Функціонування акціонерного механізму залучення інвестицій в Україну.

91. Фінансова підтримка малого та середнього бізнесу в Україні.

92. Макроекономічний контроль фінансового та банківського секторів національного господарства.

93. Антиінфляційна політика та стратегія економічного росту.

94. Регіональний фондовий ринок.

95. Моделювання бюджетно-фінансової політики.

96. Державне управління і фінансовий контроль в умовах ринку.

97. Державний бюджет України: сучасні тенденції структурних змін.

98. Державний борг України та шляхи його оптимізації.

99. Фінансова безпека фондового ринку.

100. Удосконалення безготівкових розрахунків підприємств.

Додаток Б
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Зав. кафедрою
фінансів

"__" ____ 2004__ р.

**Завдання
на дипломне проектування**

Студент ____ гр. _____
Тема проекту _____

Початкові дані за проектом _____

Перелік питань, що належать до розробки _____

Перелік графічного матеріалу_____

Розділ "Охорона праці та екологія" _____

Консультант _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Дата видачі завдання

"__" _____ 200_ р.

Дата представлення проекту
на кафедру

"__" _____ 200_ р.

Керівник _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Студент _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Додаток В

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
кораблебудування

" ____ " _____ 200_ р.
№ _____

**Направлення
на практику студентів**

Найменування
підприємства

Національний університет кораблебудування, кафедра фінансів
направляє до Вас для проходження переддипломної практики на
період з _____ по _____ студента V курсу інженерно-еко-
номічного факультету спеціальності 7.050104 "Фінанси"

Прізвище, ім'я та по батькові

Прошу сприяти у виконанні програми практики

Керівник практики

Додаток Г

"Затверджую"
Зав. кафедрою

" _____ " _____ 200_ р.

Типовий графік виконання дипломної роботи

№	Етапи виконання дипломної роботи	Денна освіта		Заочна освіта	
		Термін	Тривалість	Термін	Тривалість
1	Вибір теми дипломної роботи	до 1.02	Груд., січ.	до 10.09	Серп., верес.
2	Визначення наукового керівника та узгодження з ним теми дипломної роботи	до 1.02	Січ.	до 15.09	Верес.
3	Складання попереднього плану дипломної роботи, узгодження його з науковим керівником	до 9.02	10 дн.	до 20.09	20 дн.
4	Збір статистичної інформації в термін проходження переддипломної практики на базовому підприємстві	до 7.03	4 тиж.	до 1.10	4 тиж.
5	Вивчення літературних джерел, суспільних реалій, методичних та наукових видань з теми дипломної роботи	до 21.03	Січ., лют., берез.	до 15.10	Серп., верес., жовт.
6	Систематизація інформації, складання розгорнутого плану дипломної роботи та затвердження його науковим керівником	до 21.03	12 дн.	до 15.10	15 дн.
7	Розробка теоретичного розділу	до 1.04	Берез.	до 1.11	Жовт.
8	Розробка аналітичного розділу	до 15.04	15 дн.	до 15.11	15 дн.
9	Розробка проектного розділу	до 1.05	15 дн.	до 25.11	10 дн.
10	Розробка вступу, висновків та інших розділів	до 10.05	Трав.	до 1.12	Листоп.
11	Розробка проекту графічної частини дипломної роботи	до 10.05	Трав.	до 1.12	Листоп.
12	Завершення рукопису дипломної роботи та ознайомлення з ним наукового керівника	до 10.05	Трав.	до 1.12	Листоп.

№	Етапи виконання дипломної роботи	Денна освіта		Заочна освіта	
		Термін	Тривалість	Термін	Тривалість
13	Усунення зауважень наукового керівника та повне завершення дипломної роботи	до 4.06	24 дн.	до 14.12	14 дн.
14	Подання закінченої роботи на кафедральну комісію та її захист	до 5.06	Трав.	до 15.12	Груд.
15	Подання дипломної роботи рецензенту та отримання рецензії	до 10.06	5 дн.	до 20.12	5 дн.
16	Захист дипломної роботи перед ДЕК	до 27.06	15–18 дн.	до 28.12	10 дн.

**Примітка:* термін виконання та тривалість етапів 1...13 можуть змінюватися

Науковий керівник _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Студент-дипломник _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

ДОВІДКА

Кафедри

Студент (ка) гр. _____

Виконав (ла) дипломний проект на тему _____

згідно з завданням кафедри і може бути допущений до його захисту
на засіданні ДЕК.

Зав. кафедрою _____

_____/_____
(підпис) (ПІБ)

Голова кафедрального захисту

_____/_____
(підпис) (ПІБ)

Направлення на рецензію

Національний університет кораблебудування

ІНЖЕНЕРУ _____

Прошу прийняти на рецензію дипломні проекти студентів-дипломників:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

Рецензії мають бути подані на кафедру _____

1. До " _____ " 200 ____ р.
2. До " _____ " 200 ____ р.
3. До " _____ " 200 ____ р.
4. До " _____ " 200 ____ р.

При складанні рецензії прохання керуватися пам'яткою, яка додається.

Для розрахунку за рецензування необхідно подати дані за вказаною формою.

Голова ДЕК

" _____ " _____ 200 _ р.

[illegible]

Рецензія

на дипломну роботу студента НУК _____
_____,
виконану на тему _____

Текст рецензії має висвітлювати наступні питання:

1. Стисла характеристика розділів роботи. Позитивні сторони та вади роботи.
2. Використовувані засоби вивчення та обробки матеріалу.
3. Рівень використання економіко-математичних методів та ЕОМ.
4. Пропозиції, які вніс студент, рівень їх професіонального обґрунтування та практичне значення.
5. Якість оформлення роботи.
6. Загальний висновок: чи підготовлений студенти до самостійної роботи як фахівець.

Наприкінці обґрунтовано наводиться оцінка дипломної роботи за чотирибальною системою: "незадовільно", "задовільно", "добре", "відмінно".

Рецензент (посада, місце роботи,
науковий ступінь, звання) _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Підпис _____ завіряю
"__" _____ 200_ р. _____ (_____)
(підпис)
(МП)

Відгук

на дипломну роботу студента НУК _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

на тему _____

Дається характеристика проведеного дослідження, його актуальності та значення, якості виконання, оформлення.

Відзначаються переваги і вади дослідження, ставлення студента до роботи, творчі досягнення автора, зауваження і побажання наукового керівника.

Робиться висновок про можливість допуску виконаної роботи до захисту та про оцінку, якої вона заслуговує на думку наукового керівника.

Керівник _____
(прізвище та ініціали, вчений ступінь, вчене звання)

" __ " _____ 200_ р.

**Анотація
дипломної роботи**

Тема _____

Автор _____

Науковий керівник _____

Захищена "___"_____ 200_ р.

Короткий зміст роботи _____

Студент _____ групи _____ / _____ /

(підпис)

(ПІБ)

Зразок оформлення титульного листа

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адміна Макарова

Кафедра фінансів
"Допущений до захисту"
Завідуючий кафедрою

" __ " _____ 2004__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

На тему _____

Робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста

Кваліфікація – спеціаліст з фінансів

Науковий керівник
дипломної роботи _____

Студент групи _____

Миколаїв 2004

Зразок оформлення змісту дипломної роботи

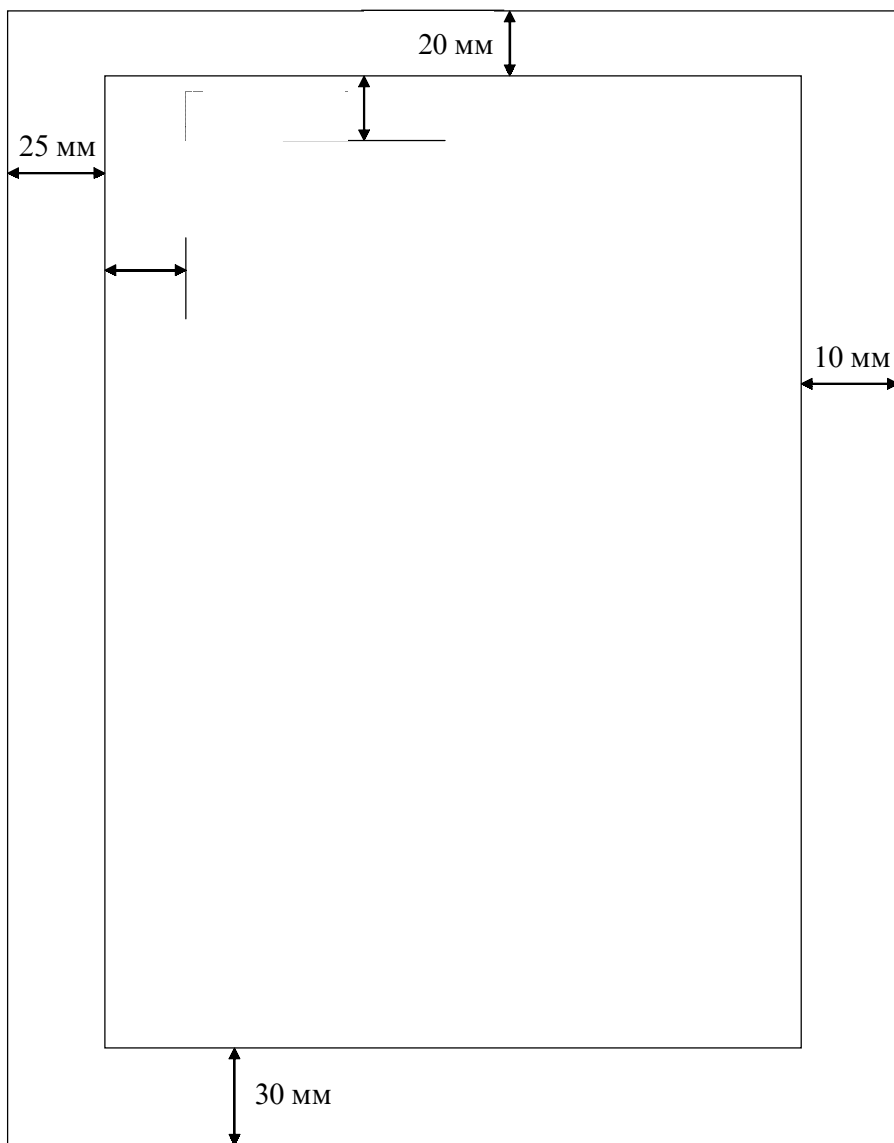
Тема:

Зміст

Стор.

Вступ	4
Розділ 1.	8
1.1.	8
1.2.	24
1.3.	37
Розділ II.	42
2.1.	42
2.2.	51
2.3.	59
Розділ III.	65
3.1.	65
3.2.	74
Заклучення	92
Список використаної літератури	95
Додатки	99

Зразок оформлення сторінки тексту

Зразок заповнення рамки

а) головного аркуша кожного розділу

					43ДР. 7. 050104. 5441. 10. ПЗ01			
Змін.	Лист	№ докум.	Підп.	Дата	43ДР. 7. 050104. 5441. 10. ПЗ01	Лит	Лист	Листів
Студент							10	105
Консульт						НУК ім. адм. Макарова		
Керівник								
Зав. каф.								

б) кожного наступного аркуша дипломної роботи

					43ДР. 7. 050104. 5441. 10. ПЗ01	Лист
Змін.	Лист	№ докум.	Підп.	Дата		10

43ДР. 7. 050104. 5441. 10. ПЗ01, де 43 – код кафедри фінансів, на якій виконана дипломна робота; ДР – дипломна робота; 7. 050104 – спеціальність; 5441 – номер академічної групи, студент заочного відділення до номера групи додає велику літеру З, наприклад: 64473; 10 – номер студента за журналом групи; ПЗ – пояснювальна записка; 01 – номер розділу. Букви та цифри пишуться без нахилу. При указанні порядкового номеру за журналом, складеного з однієї цифри, додають нуль, наприклад, 01, 09. При заповненні рамок використовують шрифт номер 10.

В другій графі вказується назва розділу дипломної роботи (ця назва повинна відповідати назві розділу, вказаного в завданні та в змісті роботи).

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 3

Основні показники фінансової стійкості

№ з/п	Найменування показника	Метод розрахунку коефіцієнтів	Значення		Норма- тив
			на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	
1	Коефіцієнт автономії	$K_n = \Phi / p.380 / p.280$	0,027	0,038	0,5–1,0
2	Коефіцієнт незалежності	$K_c = \Phi / p.480 + 620 / p.380$	35,785	25,066	< 0,5
3	Коефіцієнт забезпечення власними капіталами	$K_o = \Phi / (p.260 - p.620) / p.260$	–0,198	–0,093	> 0,5

Зразок оформлення рисунка

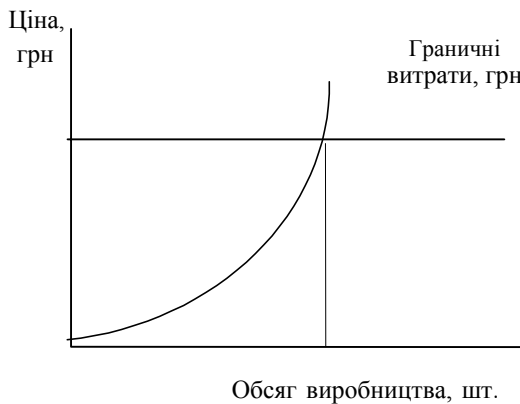

Рис. 7. Визначення обсягу виробництва

Зразки оформлення списку використаної літератури

Нижче наведено посилання на літературні джерела, які виконуються у відповідності до вимог ДЕСТ 7. 1–84.

1. Посилання на книгу

а) за прізвищем автора:

Мертенс А.В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории. – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 416 с.

Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.В. Основи економічної теорії: Підруч. – К.: Основа, 1995. – 256 с.

Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. – 247 с.

Block S.B., Hirt G.A. Foundations of Financial Management. – Sixth Edition. – Boston: Irwin, 1992. – 700 p.

б) за назвою:

Міжнародні розрахунки та валютні операції / За заг. ред. *М.І. Савлука*. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.

2. Посилання на багатотомні видання.

Основи економічної теорії: Підруч.: У 2 кн. / *Ю.В. Ніколаєнко, М.М. Діденко, А.В. Шегда* та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – Кн. 1. – 378 с.; Кн. 2. – 345 с.

3. Посилання на статті:

а) із книг, збірників, документів, хрестоматій:

Как читать балансовый отчет // Международная организация труда: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 208 с.

б) із журналів:

Чеботарьов В.А. Фінансове забезпечення формування корпоративних структур у АПК // Фінанси України. – 2003. – № 11. – С. 43.

в) із газет:

Економіка України за січень – жовтень 2003 року // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 220. – С. 5.

г) із зібрання творів:

Рабінович А. Економічні проблеми сучасності: У 12 т. – Л.: Вєселка, 1993. – Т. 10: Економічна історія. – 230 с.

4. Посилання на автореферати дисертацій:

Фоменко А.В. Становлення промислово-фінансових об'єднань в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук / Міністерство освіти і науки України. – К.: КНЕУ, 2001. – 20 с.

Порядок укладання списку джерел та літератури

1. Конституція України, Закони України.
2. Укази Президента України, постанови і декрети Кабінету Міністрів України.
3. Монографії, збірки наукових праць, журнальні та газетні статті, автореферати тощо.
4. Видання іноземною мовою.

Кожен розділ списку укладається в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Етапи й організація виконання дипломної роботи	5
1.1. Мета й етапи дипломного проектування	5
1.2. Призначення наукового керівника і консультантів	6
1.3. Вибір теми дипломного проектування	7
1.4. Розробка і порядок видачі студентам завдання на дипломне проектування	8
1.5. Організація проходження студентами переддипломної виробничо-економічної практики	8
1.6. Організація виконання дипломної роботи	10
1.7. Організація попереднього (кафедрального) захисту дипломної роботи	10
1.8. Організація рецензування дипломної роботи	11
1.9. Захист дипломної роботи перед Державною екзаменаційною комісією	13
2. Структура, обсяг і зміст дипломної роботи	15
2.1. Типова структура й обсяг дипломної роботи	15
2.2. Рекомендації щодо розробки основних розділів дипломної роботи	16
3. Правила оформлення дипломних робіт	20
Додатки	24

Костянтин Георгійович РОГОВ
Олександр Петрович ГУРЧЕНКОВ
Ірина Аркадіївна ВОРОБІЙОВА
Тетяна Василівна СЕЛІКОВА
Ганна Володимірівна ЄФІМОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо виконання дипломних робіт
на здобуття ступеня спеціаліста з фінансів

Видавництво НУК, 54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1150 від 12.12.2002 р.

Редактор Л.К. Сокол
Комп'ютерна правка та верстка Ю.В. Зайцева
Коректор Н.О. Шайкіна

Підписано до друку 08.06.04. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 2,7. Обл.-вид. арк. 2,9. Тираж 150 прим.
Вид. № 9. Зам. № 233. Ціна договірна.